

เขตการใช้ที่ดิน

ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่

อำเภอบางเสาธง

จังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารวิชาการเลขที่ 8(0603)/03/55

กันยายน 2555

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	I
สารบัญตาราง	III
สารบัญรูป	VI
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินการ	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินการ	1-2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	1-2
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของพื้นที่	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.3 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.4 สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร	2-6
2.5 สภาพเศรษฐกิจ	2-6
บทที่ 3 สถานภาพทรัพยากร	3-1
3.1 ทรัพยากรที่ดิน และการใช้ที่ดิน	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรป่าไม้	3-5
3.4 สภาพการใช้ที่ดิน	3-5
บทที่ 4 การประเมินคุณภาพที่ดิน	4-1
4.1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	4-1
4.2 คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน	4-2
4.3 การจำแนกชั้นความเหมาะสมของดิน	4-3
บทที่ 5 ศักยภาพของพื้นที่ ปัญหา ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร	5-1
5.1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน	5-1
5.2 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร	5-6

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ศักยภาพของพื้นที่	5-8
บทที่ 6 เขตการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-1
6.2 แผนการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตด้านการเกษตร	6-3
6.3 ข้อเสนอแนะการนำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา ที่ดิน	6-4
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สถิติข้อมูลภูมิอากาศ จังหวัดสมุทรปราการ (สถานีอุตุณิยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	2-5
ตารางที่ 3-1	สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	3-4
ตารางที่ 3-2	สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆในปัจจุบันของ ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	3-6
ตารางที่ 4-1	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	4-1
ตารางที่ 4-2	ชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	4-4
ตารางที่ 4-3	ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ที่ดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	4-5
ตารางที่ 4-4	ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ที่ดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	4-5
ตารางที่ 5-1	ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	5-2
ตารางที่ 6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	6-3

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2-1	2-2
แผนที่ขอบเขตการปกครอง ตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	
รูปที่ 2	2-5
สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสมุทรปราการ(สถานีอุตุนิคมบางนา)	
รูปที่ 3-1	3-3
แผนที่สถานภาพทรัพยากรที่ดิน/หน่วยที่ดินตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	
รูปที่ 3-2	3-6
สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	
รูปที่ 3-3	3-8
แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	
รูปที่ 5-1	5-7
ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร	
รูปที่ 5-2	5-7
ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ	
รูปที่ 5-3	5-8
ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากทางราชการ	
รูปที่ 6-1	6-5
แผนที่เขตการใช้ที่ดิน ตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้นำทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยขาดการจัดการอย่างมีระบบเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และกิจการบริการอื่นๆ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างฟุ่มเฟือย โดยขาดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมเป็นเหตุให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งเป็นการทำลายแหล่งต้นน้ำลำธารโดยตรงจนก่อให้เกิดความไม่สมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วม ภัยแล้งหรือแผ่นดินถล่มและยังส่งผลให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำอย่างรุนแรง อันก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความเป็นอยู่ของประชากรและระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ดังนั้นกรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน จึงได้จัดทำเขตการใช้ที่ดิน ระดับตำบลโดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชน แนวนโยบายด้านการเกษตรของ รัฐและท้องถิ่นในระดับต่างๆ นำมาวิเคราะห์กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล แล้วนำเสนอผล รายงานประกอบแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการที่ดิน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 กำหนดเขตการใช้ที่ดินทางการเกษตร พร้อมทั้งจัดทำแผนที่และรายงานเพื่อเสนอแนะ แนวทางการใช้ที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในตำบล

1.2.2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.3 สถานที่ ระยะเวลา และผู้ดำเนินงาน

1.3.1 สถานที่ดำเนินงาน พื้นที่ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

1.3.2 ระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2554 – 30 กันยายน 2555

1.3.3 ผู้ดำเนินงาน กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านกายภาพ จากฐานข้อมูลแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000 อาทิ ข้อมูลดินและสภาพการใช้ที่ดิน พร้อมทั้งข้อมูล ด้านป่าไม้ตามกฎหมาย ชลประทาน ปฏิกิริยาที่ดินและ ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เป็นต้น ตลอดจนวิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการประเมินความเหมาะสมของที่ดินด้านการเกษตร

1.4.2 ศึกษาวิเคราะห์ด้านนโยบายการใช้ที่ดินทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

1.4.3 นำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานและรูปแบบของการกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล ให้กับส่วนราชการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงเกษตรกรและหมอดินอาสาในพื้นที่พร้อมรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงข้อมูลให้มีความสมบูรณ์

1.4.4 สำรวจทัศนคติ ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม โดยนำมาประมวลผลร่วมกับข้อมูลในข้อ 1.4.1

1.4.5 กำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะด้านการจัดการทรัพยากรในพื้นที่

1.4.6 จัดทำรายงานเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล พร้อมข้อเสนอแนะ ประกอบกับแผนที่ขนาดมาตราส่วน 1 : 25,000

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติระดับตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยคำนึงถึงแนวนโยบายของรัฐในระดับต่างๆ

1.5.2 เขตการใช้ที่ดินระดับตำบล สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการพิจารณากำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านเกษตรกรรมระดับตำบล เพื่อเพิ่มผลผลิต และการใช้ทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของพื้นที่

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ที่ตั้ง

ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ (รูปที่ 2-1)

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบางเสาธง ,ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลบางโกลน ,ตำบลหนองปรือ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 15,052 ไร่ หรือประมาณ 24.08 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านคลองสำโรง

หมู่ที่ 6 บ้านเกาะบางผาด

หมู่ที่ 2 บ้านเกาะพิจิตร

หมู่ที่ 7 บ้านคลองตัน

หมู่ที่ 3 บ้านคลองเสาระหงษ์

หมู่ที่ 8 บ้านคลองตะปู

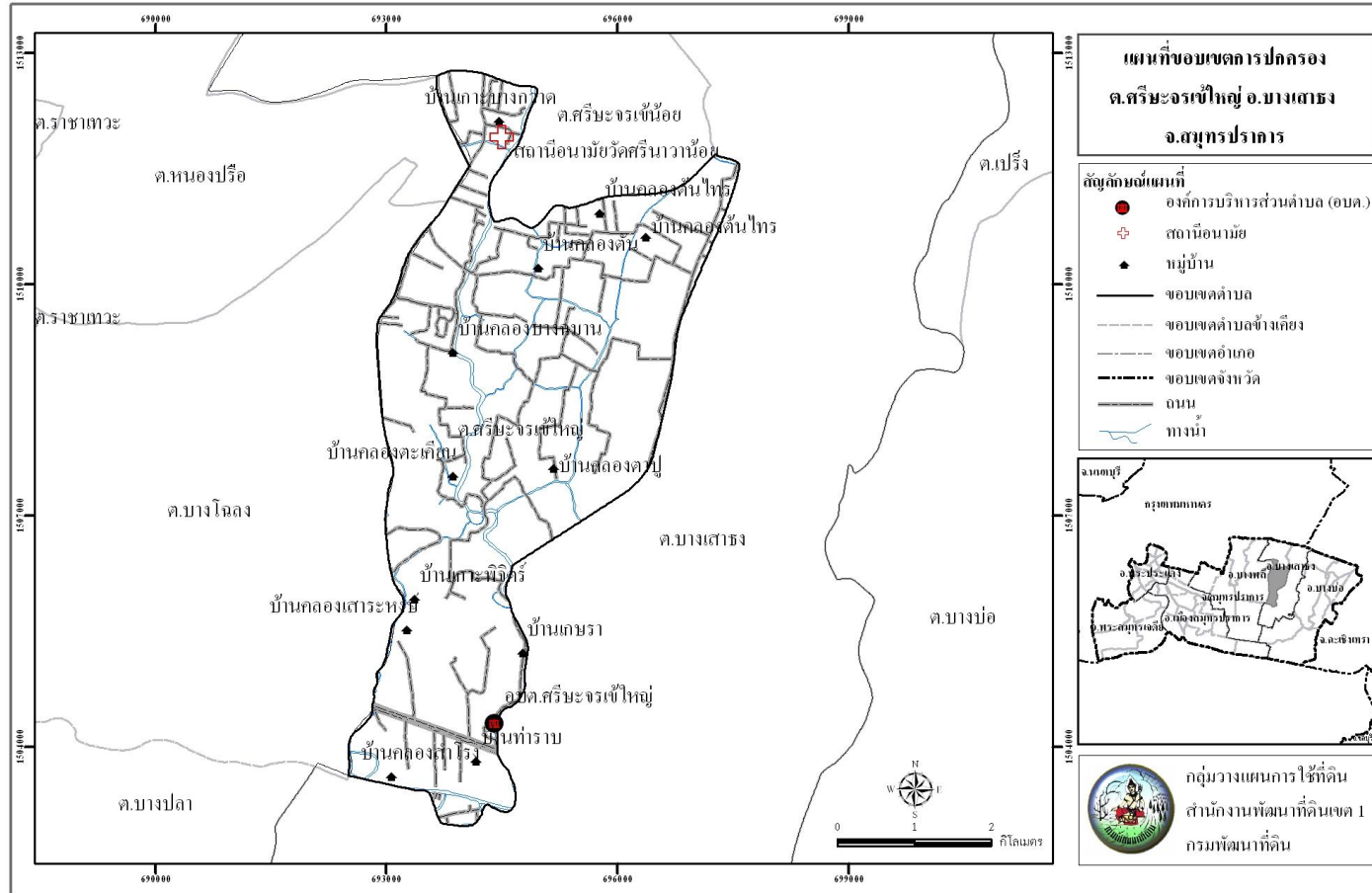
หมู่ที่ 4 บ้านคลองบางตะเกียน

หมู่ที่ 9 บ้านคลองตันไทร

หมู่ที่ 5 บ้านคลองบางฉมาน

2.2 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มเกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ เหมาะแก่การเพาะปลูก มีลำคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี เช่น คลองจรเข้ คลองตันไทร คลองบางน้ำข้าว คลองชวดชะโดและคลองเสาระหงษ์ เป็นต้น ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 0-1 เมตร หน้าน้ำทะเลปานกลาง

รูปที่ 2-1 แผนที่ขอบเขตการปกครอง ตำบลศรีระจระเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา : กรมการปกครอง 2548

2.3 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลศรีษะจรเข้าใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จัดอยู่ในภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแล้ง (tropical wet and dry climate) ตามการจำแนกภูมิอากาศตามแบบของ KOPPEN (KOPPEN's classification) ในเขตนี้จะมีฤดูฝนและฤดูแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจน สามารถแบ่งได้ 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่ม ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน โดยฤดูนี้จะเริ่มมีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมชื้นพัดปกคลุม ทำให้ฝนตกแพร่กระจายตามร่องมรสุม ประกอบกับร่องความกดอากาศต่ำ(depression) พาดผ่านทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกโดยเฉพาะในเดือนกันยายนอากาศจะชุ่มชื้น ส่วนฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนตุลาคมถึงมกราคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศจะหนาวเย็นสลับกับอากาศร้อน

จากสถิติภูมิอากาศของสถานีอุตุนิยมวิทยาบางนา ในรอบ 20 ปี (พ.ศ. 2535-2554) จังหวัดสมุทรปราการ ได้นำมาใช้พิจารณาเป็นตัวแทนลักษณะภูมิอากาศในพื้นที่ ตำบลศรีษะจรเข้าใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ สามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

2.3.1 ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,675.56 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 358.19 มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เดือนธันวาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 10.52 มิลลิเมตร ลักษณะการตกของฝนพบว่าฝนจะเริ่มตกมากขึ้นตั้งแต่กลางเดือนเมษายนและจะตกมากที่สุดในเดือนกันยายน จากนั้นปริมาณฝนจะค่อยๆ ลดลงจนถึงปลายเดือนตุลาคม

2.3.2 อุณหภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.69 องศาเซลเซียส เดือนเมษายน มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 37.16 องศาเซลเซียส และเดือนมกราคม มีอุณหภูมิต่ำสุด 17.07 องศาเซลเซียส

2.3.3 ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 70.62 เปอร์เซ็นต์ โดยที่เดือนกันยายนมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุด 74.30 เปอร์เซ็นต์ และเดือนธันวาคมมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด ประมาณ 64.40 เปอร์เซ็นต์

2.3.4 การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณได้ด้วยโปรแกรม Cropwat (Version 8.0) เมื่อนำมาสร้างกราฟเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นปริมาณน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ(0.5 ETo) ซึ่ง

สามารถนำมาหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชของ ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ได้ดังนี้

1.) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงต้นเดือนเมษายน (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) จนกระทั่งถึงปลายเดือนพฤศจิกายน(ปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) และช่วงระหว่างปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน จะมีฝนตกมากจนทำให้มีปริมาณน้ำมากเกินไปจนพอกความต้องการของพืช (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ)

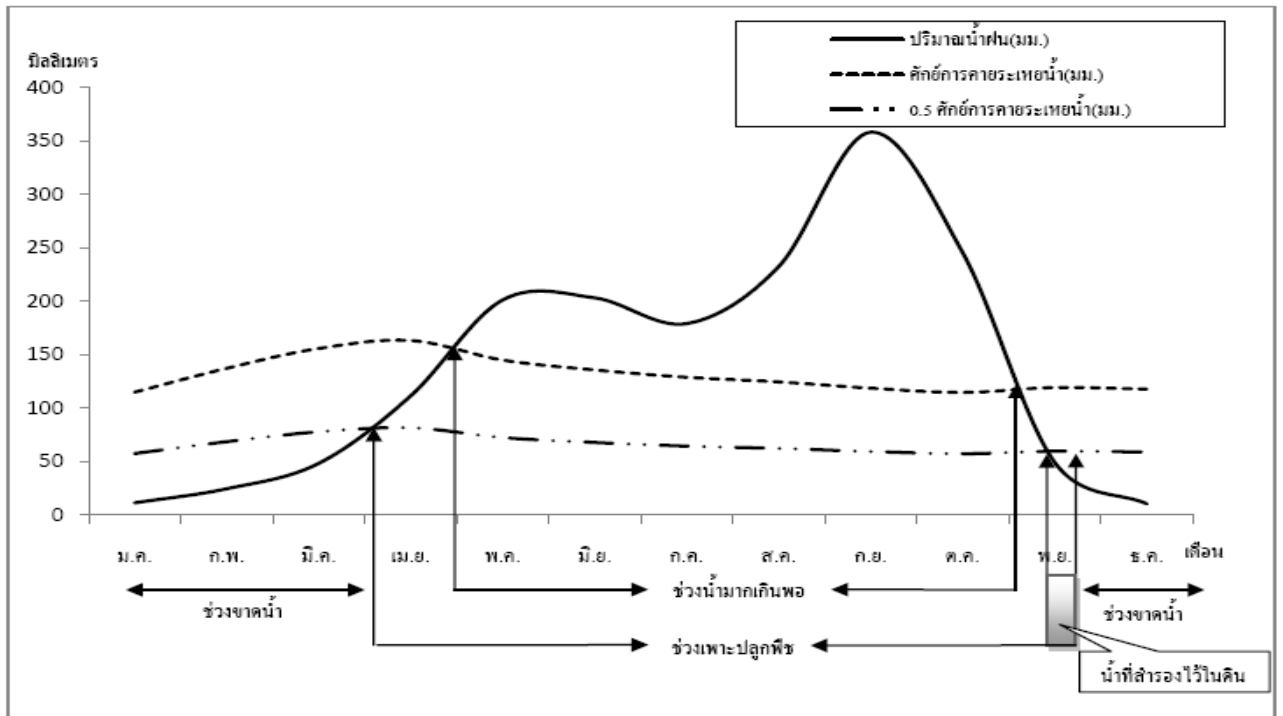
2.) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งจะมีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งจะอยู่ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายนของทุกปี

ตารางที่ 1 สถิติข้อมูลภูมิอากาศ จังหวัดสมุทรปราการ (สถานีอุตุนิยมวิทยาบางนา)

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	ปริมาณน้ำฝนที่เป็นประโยชน์ (มม.)	อุณหภูมิสูงสุด (ซ.)	อุณหภูมิต่ำสุด (ซ.)	ความยาววันแสงแดด (ชม./วัน)	ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ความเร็วลม (กม./วัน)	การคายระเหยน้ำ(มม.)*
ม.ค.	11.42	11.2	34.27	17.07	7.76	66.60	66.71	115.01
ก.พ.	24.60	23.6	34.91	19.54	8.34	69.05	96.50	124.04
มี.ค.	48.36	44.6	36.65	21.19	7.93	70.65	125.86	155.93
เม.ย.	111.53	91.6	37.16	23.39	8.05	70.90	104.51	158.10
พ.ค.	201.27	136.5	37.15	23.48	6.32	72.95	87.61	145.08
มิ.ย.	203.24	137.1	36.07	23.27	5.41	72.20	96.95	131.40
ก.ค.	179.19	127.8	35.54	23.57	4.92	73.20	92.06	128.96
ส.ค.	232.51	146.0	35.57	23.39	4.31	73.25	91.17	124.62
ก.ย.	358.19	160.8	34.98	23.21	4.43	74.30	75.60	114.90
ต.ค.	245.50	149.1	34.49	22.13	5.53	73.40	56.48	114.70
พ.ย.	49.26	45.4	34.42	20.17	7.03	66.55	76.94	115.50
ธ.ค.	10.52	10.3	33.96	17.26	7.72	64.40	86.72	117.80
รวม	1,675.56	1084.0	-	-	-	-	-	1,546.04
เฉลี่ย	-	-	35.43	21.47	6.48	70.62	88.09	-

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาบางนา จังหวัดสมุทรปราการ กรมอุตุนิยมวิทยา (2554)

หมายเหตุ : *จากการคำนวณด้วย โปรแกรม CROPWAT (Version 8.0)

รูปที่ 2 สมดุลของน้ำในดินเพื่อการเกษตร จังหวัดสมุทรปราการ (สถานีอุตุนิยมวิทยาบางนา)

2.4 สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกร

สภาพสังคมและการรวมกลุ่มเกษตรกรตำบลศิระจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน (กรมการปกครอง, 2553) รายงานข้อมูลความจะเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2552 (กรมการพัฒนาชุมชน) แผนพัฒนาการเกษตรตำบล (สำนักงานเกษตรอำเภอ) และแผนพัฒนาสามปี (องค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้ใหญ่) เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.4.1 สภาพทางสังคม

ตำบลศิระจรเข้ใหญ่ มีพื้นที่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองสรวงเต็มทั้งหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 2,3,4,5,6,7,8 และอยู่ในเขต อบต.บางส่วน ได้แก่ หมู่ที่ 1 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 9,585 คน เป็นชาย 4,641 คนและเป็นหญิง 4,944 คน จำนวนบ้าน 7,923 หลังคาเรือน จำนวนประชากรเฉลี่ย 3 คนต่อหลังคาเรือน (รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน กรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553) ความหนาแน่น 398.05 คนต่อตารางกิโลเมตร

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีการทำบุญตามพระพุทธศาสนาในเดือนต่างๆ ที่สืบสานต่อเนื่องกันมา มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติผูกพันและพึ่งพาอาศัยกันให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน

2.4.2 การรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพของเกษตรกร

ตำบลศิระจรเข้ใหญ่ มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลฯ ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน กลุ่มแม่บ้านสายใยรัก กลุ่มผู้ปลูกมะม่วง Gap

2.5 สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบลศิระจรเข้ใหญ่ ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับหัวข้อ 2.4 ได้ผลการศึกษาดังนี้

2.5.1 การประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงปลาเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 80.00 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 25.00 ไร่ต่อครัวเรือนและมีแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน อาชีพรองลงมาเป็นการค้าขาย รับจ้าง รับราชการและอื่นๆ การถือครองที่ดิน เกษตรกรมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง บางส่วนเช่าที่ดินทำกินเพิ่ม โดยมีเอกสารที่ดินเป็น โฉนด

2.5.2 การผลิตทางการเกษตร

พืช	เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่	ข้าว	มะม่วง	มะพร้าว	น้ำหอม	กล้วย	ไม้ผล	พืชผัก
-	ผลผลิตข้าว	ปีการผลิต 2554/55	เฉลี่ย 900	กิโลกรัมต่อไร่				
-	ผลผลิตนาปรัง	ปีการผลิต 2554/55	เฉลี่ย 800	กิโลกรัมต่อไร่				
-	ผลผลิตมะม่วง	ปีการผลิต 2554/55	เฉลี่ย 1,250	กิโลกรัมต่อไร่				
-	ผลผลิตมะพร้าว	ปีการผลิต 2554/55	เฉลี่ย 230	กิโลกรัมต่อไร่				
-	ผลผลิตกล้วย	ปีการผลิต 2554/55	เฉลี่ย 3,500	กิโลกรัมต่อไร่				
-	ผลผลิตพืชผัก	ปีการผลิต 2554/55	เฉลี่ย 1,300	กิโลกรัมต่อไร่				

ปศุสัตว์ จากข้อมูลของปศุสัตว์อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ (ปี 2554) มีเกษตรกร จำนวน 968 ครัวเรือน ที่เลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคภายในครัวเรือนและบางส่วนมาจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมของครอบครัว เช่น ไก่ จำนวน 592 ตัว เป็ด จำนวน 407 ตัว และจำนวน 63 ตัว เป็นต้น โดยเลี้ยงเพื่อปล่อยให้หาอาหารกินเองตาม

ประมง จากข้อมูลของประมงจังหวัดสมุทรปราการ (ปี 2554) มีเกษตรกรส่วนใหญ่ทำประมงไว้เพื่อจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ของครอบครัวและบางส่วนบริโภคภายในครัวเรือน ประมาณ 521 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เลี้ยงในบ่อดิน จำนวน 6,863 ไร่ สัตว์ที่เลี้ยง เช่น ปลานิล (153 ราย) ปลาดุก (91 ราย) ปลานวลจันทร์เทศ (86 ราย) ปลาสลิด (6 ราย) ปลากะพงขาว (3 ราย) กุ้งขาว (15 ราย) ปลาน้ำจืดอื่นๆ (167 ราย)

2.5.3 ต้นทุนการผลิต

ข้าว	ต้นทุนการผลิต 1,500 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 7.00 บาทต่อกิโลกรัม
ข้าวปรัง	ต้นทุนการผลิต 1,550 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 8.00 บาทต่อกิโลกรัม
มะม่วง	ต้นทุนการผลิต 1,175 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 15.00 บาทต่อกิโลกรัม
มะพร้าว	ต้นทุนการผลิต 1,750 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 6.00 บาทต่อกิโลกรัม
กล้วย	ต้นทุนการผลิต 1,500 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 10.00 บาทต่อกิโลกรัม
พืชผัก	ต้นทุนการผลิต 11,000 บาทต่อไร่	ราคาผลผลิต 10.00 บาทต่อกิโลกรัม

2.5.4 การอุตสาหกรรม

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ รายงานว่า พ.ศ. 2554 มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภท 3 ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น 41 โรง จำแนกได้ดังนี้ เช่น โรงเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป 2 แห่ง โรงผลิตกระเป๋า รองเท้า 2 แห่ง โรงผลิตกระดาษต่าง 6 แห่ง โรงผลิตภัณฑ์จากพลาสติก 3 แห่ง โรงผลิตเครื่องใช้พลาสติก 1 แห่ง โรงทำเม็ดพลาสติก 2 แห่ง โรงชุบโลหะ 3 แห่ง โรง

ซ่อมและจำหน่ายเครื่องจักรกลหนัก 3 แห่ง โรงแบ่งบรรจุก๊าซหุงต้ม 2 แห่ง โรงผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ 15 แห่ง โรงคัดแยกสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว 3 แห่ง

2.5.5 รายได้และแหล่งเงินเชื่อ

รายได้ จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2554 (จปฐ.) โดยเฉลี่ยร้อยละ 99.8 ของครัวเรือนทั้งหมด มีคนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อคนต่อปี

แหล่งเงินเชื่อ เกษตรกรใช้บริการสินเชื่อจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) สหกรณ์การเกษตร กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารพาณิชย์และเอกชน เป็นต้น

2.5.6 โครงสร้างพื้นฐาน

1) สาธารณูปโภค ได้แก่

- (1) ไฟฟ้า มีไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน
- (2) ประปา มีประปาทุกหมู่บ้าน
- (3) การโทรคมนาคม มีโทรศัพท์สาธารณะ

2) สถานบริการสาธารณะและสถานที่ราชการ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง วัด 2 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 2 แห่ง สถานีอนามัยประจำตำบล 2 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจระเข้าใหญ่ 1 แห่ง เป็นต้น

บทที่ 3

สถานภาพทรัพยากร

3.1 ทรัพยากรที่ดินและการใช้ที่ดิน

3.1.1 สถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบัน

จากการศึกษาสถานภาพของทรัพยากรที่ดินในปัจจุบันที่ใช้ในการเกษตรของตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ อาศัยจากการรายงานสำรวจดินเพื่อการเกษตรแบบค่อนข้างละเอียด มาตรฐาน 1:25,000 ของจังหวัดสมุทรปราการ โดยสำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน จัดทำลักษณะและสมบัติทางกายภาพและเคมีที่สำคัญ เช่น เนื้อดิน การระบายน้ำของดิน ปฏิกริยาดิน เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นคุณภาพที่ดินและนำไปใช้ในการจัดความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจต่อไป ดังแสดงในรูปที่ 3.1 และตารางที่ 3.1 ซึ่งสามารถบรรยายพอสังเขปได้ดังนี้

1) **ชุดดินบางกอก** (กลุ่มชุดดินที่ 3) มีเนื้อที่ประมาณ 385 ไร่ หรือร้อยละ 2.56 ของพื้นที่ตำบล เป็นดินที่เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนน้ำกร่อย เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินเหนียว สีดำ มักพบจุดประสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ดินบนตอนล่างเนื้อดินเป็นดินเหนียว สีเทาเข้มหรือสีเทาปนน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกลาง มีค่าความเป็นด่างประมาณ 7.0 ดินล่างตอนล่างในระดับความลึก 1-1.5 เมตร จะพบดินเลนสีน้ำเงินที่มีปริมาณกำมะถันต่ำ มีเปลือกหอยปะปนตลอด จะพบรอยไหลในดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นด่างเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง มีค่าความเป็นด่างประมาณ 8.0

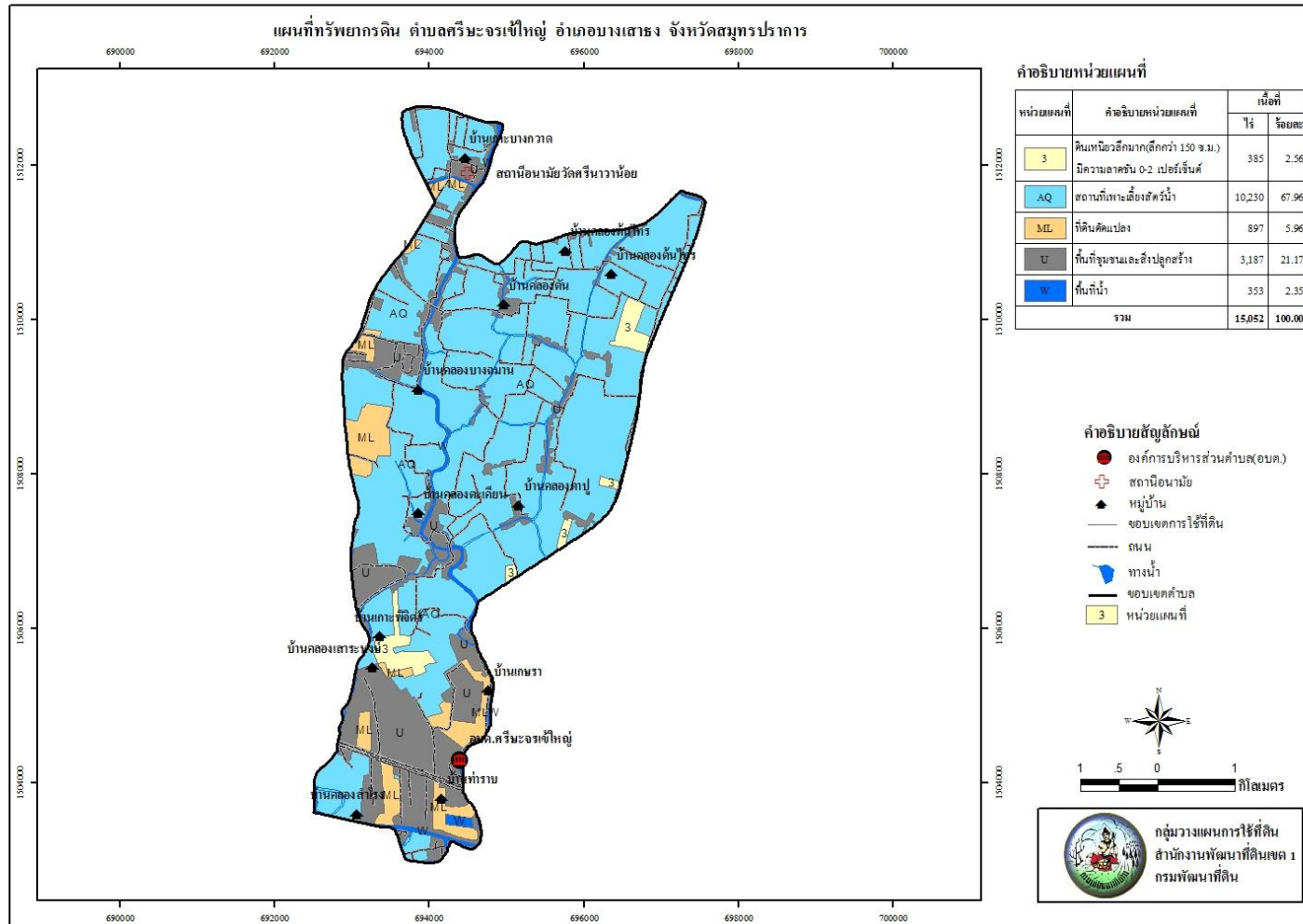
ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจพบชั้นดินเลนที่มีเกลือสะสมอยู่ในดินล่าง และน้ำท่วมขังในฤดูฝน

แนวทางการจัดการ

ปลูกข้าว ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสมไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ 3-4 สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวาน โสนอัฟริกันหรือ โสนอินเดีย 4-6 กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ 35-40 วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในเวลาที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ 2 หรือใช้

ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 1-2 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง 6-8 เมตร คุน้ำกว้าง 1.0-1.5 เมตร ลึก 0.5-1.0 เมตรหรือถึงชั้นดินเลน ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วมหรือมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 1-2 ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุคหลุม ปลูกขนาด 50x50x50 ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก 15-25 กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลศรีระงะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3-1 สมบัติทางกายภาพและเคมีของดิน ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

หน่วยที่ดิน	เนื้อดิน		การระบายน้ำ	ระดับความอุดมสมบูรณ์	ความลาดชัน (%)	ระดับ CEC (%)	ระดับ BS (%)	pH		ระดับกอนหิน (ชม.)		ความลึก (ชม.)	เนื้อที่	
	บน	ล่าง						บน	ล่าง	บน	ล่าง		ไร่	ร้อยละ
3	ดินเหนียว	ดินเหนียว	เลว	สูง	0-2	สูง	ปานกลาง	6.0-7.0	7.0-8.0	>150	>100	>100	385	2.56
AQ (เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,230	67.96
ML (ที่ดินดัดแปลง)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	897	5.96
U (ที่อยู่อาศัย)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,187	21.17
W (แหล่งน้ำ)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	353	2.35
รวม												15,052	100.00	

ที่มา : สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ คลองต้นไทร คลองบางน้ำขาว คลองมะมาน คลองชวดชะโด คลองจระเข้ คลองตาปู คลองสำโรงและคลองเสาระหงษ์

3.2.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

พื้นที่ของตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่อยู่ในเขตชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาคลองด่าน ซึ่งเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีระบบประปาหมู่บ้านที่ใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค

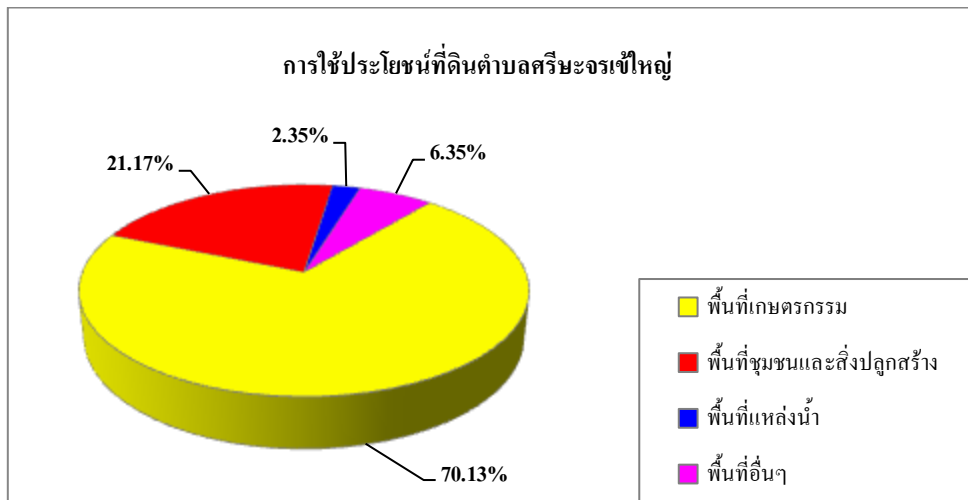
3.3 ทรัพยากรป่าไม้

จากข้อมูลแผนที่เขตป่าไม้ถาวรของกรมพัฒนาที่ดินและแผนที่เขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้เพื่อแสดงพื้นที่ป่าตามกฎหมาย พบว่าตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ ไม่มีพื้นที่ป่าตามกฎหมาย และจากข้อมูลแผนที่การใช้ประโยชน์ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2550 พบว่า นอกพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ ไม่มีพื้นที่ป่าอยู่เลย

หมายเหตุ : จากการวิเคราะห์แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 โดยวิธีซ้อนทับด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

3.4 สภาพการใช้ที่ดิน

จากการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของ ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ในปี พ.ศ. 2550 โดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 1 สำนักนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน พบว่าตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ มีเนื้อที่ทั้งหมด 15,052 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกเป็น 4 ประเภท โดยเป็นพื้นที่ประเภทเกษตรกรรมสูงเป็นอันดับหนึ่ง มีเนื้อที่ 10,556 ไร่ หรือร้อยละ 70.13 ส่วนใหญ่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำถึง 10,010 ไร่ หรือร้อยละ 66.50 รองลงมาคือ พื้นที่ประเภทชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง โดยมีเนื้อที่ 3,187 ไร่ หรือร้อยละ 21.17 ของพื้นที่ตำบล พื้นที่อื่นๆ มีเนื้อที่ 956 ไร่ หรือร้อยละ 6.35 ของพื้นที่ตำบล และพื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 353 ไร่ หรือร้อยละ 2.35 ตามลำดับ สรุปได้ตามรูปที่ 3-2

รูปที่ 3-2 สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่

สามารถสรุปสภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันของ ตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่ ได้ดังนี้
 ตารางที่ 3-2 สภาพการใช้ที่ดินตามประเภทต่างๆ ในปัจจุบันของตำบลศรีชะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง
 จังหวัดสมุทรปราการ

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. พื้นที่เกษตรกรรม	10,556	70.13
- นา	497	3.30
- พืชผัก	49	0.33
- สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	10,010	66.50
2. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,187	21.17
- โครงการที่ดินจัดสรรร้าง	203	1.35
- หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ	122	0.81
- หมู่บ้านบนพื้นที่ราบ/ไม้ผลผสม	910	6.04
- สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	133	0.88
- ถนน	120	0.80
- โรงงานอุตสาหกรรม	1,409	9.36
- สนามกอล์ฟ	290	1.93
3. พื้นที่แหล่งน้ำ	353	2.35
- แม่น้ำลำคลอง	296	1.97
- บ่อน้ำในไร่นา	57	0.38

ตารางที่ 3-2 (ต่อ)

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
4. พื้นที่อื่นๆ	956	6.35
- ทุ่งหญ้า และ ไม้ละเมาะ	97	0.64
- พื้นที่ลุ่ม	859	5.71
รวม	15,052	100.00

บทที่ 4

การประเมินคุณภาพที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นการพิจารณาศักยภาพของหน่วยทรัพยากรดินต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ ในระดับการจัดการที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาจากสมบัติของดินด้านกายภาพและเคมี สถานภาพเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช รวมทั้งความยากง่ายในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกพืช หรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

4.1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

หมายถึง ชนิดหรือระบบที่ดินด้านการเกษตร สภาพการผลิต ลักษณะการดำเนินงาน การใช้แรงงาน เทคโนโลยีและการจัดการ จากการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ดำเนินการโดยส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ 1 รวมทั้งนโยบายพัฒนาการเกษตรของรัฐ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และความต้องการของท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ สามารถกำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมได้ ดังนี้

ตารางที่ 4-1 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

ประเภท	ชนิดพืช	พันธุ์	ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัมต่อไร่)
การใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก	ข้าว		
	- นาปี	(พิกุล 1, ปทุมธานี 1, สุพรรณบุรี 90)	900
การใช้ประโยชน์ที่ดินทางเลือก	มะม่วง	เขียวเสวย, น้ำดอกไม้	1,250
	มะพร้าว น้ำหอม	-	-
	กล้วย	กล้วยน้ำว้า, กล้วยหอม	3,500
	พืชผัก	พืชผักหมุนเวียน	1,300
	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	หญ้าในพื้นที่ลุ่ม เช่น หญ้าขน	-

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ

4.2 คุณภาพที่ดินที่นำมาประเมิน

คุณภาพที่ดิน (Land Qualities :LQ) ที่นำมาประเมินสำหรับการปลูกพืชในระบบของ FAO Framework ได้กำหนดไว้ 25 ชนิด สำหรับในพื้นที่ตำบลนี้อาจนำคุณภาพที่ดินมาประเมินเพียงไม่กี่ชนิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของข้อมูล ความแตกต่างของภูมิภาค และระดับความรุนแรงของคุณลักษณะดินที่มีผลต่อผลผลิตตลอดจนชนิดของพืช และความต้องการการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use Requirements : LUR) ดังนั้นคุณภาพที่ดินที่นำมาใช้มีดังนี้

- **ระบบอุณหภูมิ (Temperature regime : t)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูเพาะปลูกเพราะอุณหภูมิมิอิทธิพลต่อการงอกของเมล็ด การออกดอกของพืช บางชนิดและมีส่วนสัมพันธ์กับขบวนการสังเคราะห์แสง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืช

- **ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อรากพืช (Moisture availability : m)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ระยะเวลาของการท่วมขังของน้ำในฤดูฝน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปีหรือความต้องการน้ำในช่วงการเจริญเติบโตของพืช และลักษณะของเนื้อดิน ซึ่งมีผลทางอ้อมในเรื่องความจุในการอุ้มน้ำที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

- **ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (Oxygen availability : o)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ สภาพการระบายน้ำของดิน ทั้งนี้พืชโดยทั่วไปรากพืชต้องการออกซิเจนในขบวนการหายใจ

- **ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร (Nutrient availability : s)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ปริมาณธาตุอาหารพืชในดิน

- **สภาวะการหยั่งลึกของราก (Rooting conditions :r)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลึกของดิน ความลึกของระดับน้ำใต้ดิน และชั้นการหยั่งลึกของราก โดยความยากง่ายของการหยั่งลึกของรากในดินมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะเนื้อดิน โครงสร้างของดิน การเกาะตัวของดิน และปริมาณกรวดหรือเศษหินที่พบในหน้าตัดดิน

- **ความเสียหายจากน้ำท่วม (Flood hazard :f)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ จำนวนครั้งที่น้ำท่วมในช่วงรอบปี

- **การมีเกลือมากเกินไป (Excess of salts :x)** คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ปริมาณเกลืออิสระที่สะสมมากเกินไปจนเป็นอันตรายต่อการเจริญเติบโตของพืช

- **สารพิษ (Soil toxicities :z)** ระดับความลึกของชั้น jarosite ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาของดินจะทำให้ดินเป็นกรดจัดมาก ปริมาณซัลเฟตของเหล็กและอลูมิเนียมในดินจะสูงมากจนเป็นพิษต่อพืช

ในที่นี้พิจารณาความเป็นกรดเป็นด่างของดินซึ่งจะมีผลต่อความเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากปฏิกิริยาดินจะทำให้สภาพต่างๆ ทางด้านเคมีและชีวภาพของดินถูกเปลี่ยนไปในสภาพที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมต่อพืชที่ปลูกหรือมีผลต่อกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดิน โดยกิจกรรมของจุลินทรีย์ในดินสามารถเป็นตัวควบคุมระดับของธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชได้ ด้วยสาเหตุนี้จึงต้องมีการปรับปรุงสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน โดยขึ้นอยู่กับชนิดของพืชที่ปลูกด้วย เพื่อให้ความเป็นกรดเป็นด่างของดินอยู่ในสภาพที่เหมาะสม

- ศักยภาพการใช้เครื่องจักร (Potential for mechanization :w) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่ ปริมาณหิน โคล์ ปริมาณก้อนหิน และการมีเนื้อดินเหนียวจัด ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 นี้ อาจเป็นอุปสรรคต่อการไถพรวน โดยเครื่องจักร

- ความเสียหายจากการกัดกร่อน (Erosion hazard :e) คุณลักษณะที่ดินที่เป็นตัวแทน ได้แก่ ความลาดชันของพื้นที่

4.3 การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดิน

หลักการของ FAO Framework ได้จำแนกอันดับความเหมาะสมของที่ดินเป็น 2 อันดับ (Order) คือ

- (1) อันดับที่เหมาะสม(Order S : Suitability)
- (2) อันดับที่ไม่เหมาะสม(Order N : Not Suitability)

และจาก 2 อันดับที่ได้แบ่งย่อยออกเป็น 4 ชั้น (Class) ดังนี้

S1 : ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (Highly Suitable)

S2 : ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (Moderately Suitable)

S3 : ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Marginally Suitable)

N : ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (Not Suitable)

การจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลเป็นการประเมินความสามารถของดินหรือประเมินศักยภาพของดินต่อการปลูกพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้กล่าวไว้แล้วโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพที่ดินจากกลุ่มชุดดินที่ได้ทำการสำรวจไว้ในชั้นละเอียด (ส่วนสำรวจจำแนกดินที่ 1, 2551) กับความต้องการปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของพืชหรือประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละชนิดเพื่อจำแนกชั้นความเหมาะสมของชุดดินต่างๆ ต่อประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทั้งนี้ได้ทำการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าวออกเป็น 4 ชั้น โดยใช้ปัจจัยหรือข้อชี้แจงต่างๆ พิจารณาผลของการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินในพื้นที่ตำบลได้ดังตารางที่ 4-2 และการจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินดังกล่าว สามารถสรุปชุดดินและเนื้อที่ของแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีชั้นความเหมาะสมสูง และความเหมาะสมปานกลาง ดังตารางที่ 4-3 และ 4-4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-2 ชั้นความเหมาะสมของที่ดินตำบลศรีระจระเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

หน่วย แผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	อ้อย	เผือก	ถั่วเขียว	มะพร้าว	มะม่วง	พริก	มะเขือเทศ	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
เขต ชลประทาน												
3	S1	N	N	S2o	S1	N	N	N	N	S1	385	2.56
AQ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,230	67.96
ML	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	897	5.96
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,187	21.17
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	353	2.35
รวม											15,052	100.00

หมายเหตุ : การประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการปลูกถั่วเขียวเป็นการประเมินความเหมาะสมในช่วงฤดูแล้ง

คำอธิบาย

- S1 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินสูง
 S2 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินปานกลาง
 S3 = ชั้นที่มีความเหมาะสมของที่ดินเล็กน้อย
 N = ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมของที่ดิน
 o = ข้อจำกัดของที่ดินเนื่องจากความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

ตารางที่ 4-3 ชั้นความเหมาะสมสูง (S1) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ตำบลศรีชะครเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	หน่วยที่ดิน
1. ข้าว	3
2. ข้าวโพด	-
3. อ้อย	-
4. ผัก	-
5. ถั่วเขียว	3
6. มะพร้าว	-
7. มะม่วง	-
8. พริก	-
9. มะเขือเทศ	-
10. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	3

ตารางที่ 4-4 ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2) ของที่ดินแต่ละประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ตำบลศรีชะครเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	หน่วยที่ดิน
1. ข้าว	-
2. ข้าวโพด	-
3. อ้อย	-
4. ผัก	3
5. ถั่วเขียว	-
6. มะพร้าว	-
7. มะม่วง	-
8. พริก	-
9. มะเขือเทศ	-
10. ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	-

บทที่ 5

ศักยภาพของพื้นที่ปัญหา – ความต้องการและทัศนคติของเกษตรกร

ศักยภาพของพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจได้ในพื้นที่ตำบลและข้อมูลทุติยภูมิ รายงานแผนพัฒนาการเกษตร แผนพัฒนา 3 ปีและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวของส่วนตำบลและหรือเทศบาล โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ส่วนที่ 2 ปัญหาของเกษตรกร(ปัญหาด้านการประกอบอาชีพและปัญหาด้านการครองชีพ)และความต้องการของเกษตรกร(ความต้องการด้านการประกอบอาชีพและความต้องการด้านการครองชีพ)ส่วนที่ 3 ศักยภาพของพื้นที่(จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดของพื้นที่)

5.1 ทัศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน

จากการสำรวจเกษตรกรตัวอย่างเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้และการพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวในเขตชลประทาน รองลงมาคือ เลี้ยงปลา สภาพดินที่ใช้ทำการเกษตรในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว หากสภาพดินเสื่อมโทรมเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการใส่ปุ๋ยเคมี ใส่ปุ๋ยชีวภาพและใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ในด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรเกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้น้ำจากห้วย คลองและจากโครงการชลประทานเป็นหลัก เกี่ยวกับปัญหาก็แล้งหรือขาดแคลนน้ำ พบว่าเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 75.00 ไม่ประสบปัญหา ส่วนปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่การเกษตรพบว่าเกษตรกรร้อยละ 75.00 ไม่ประสบปัญหา ในด้านความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงชนิดพืชที่ปลูกอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรม เช่น อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพาราทุเรียนผลไม้ ไม้ผลหรือสมุนไพร เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 62.50 ไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงโดยให้เหตุผลว่าที่ดินไม่สามารถปลูกพืชอื่นได้ ราคาผลผลิตดี ไม่ต้องใช้เงินทุนมากและมีตลาดรองรับ ในด้านความสนใจต่อพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 75.00 สนใจและมีความสนใจในการทำเกษตรอินทรีย์แบบใช้สารเคมีระดับปลอดภัย ปัจจุบันการทำเกษตรอินทรีย์ในตำบลยังไม่แพร่หลายมากนักนอกจากนี้เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีความสนใจในการทำเกษตรแบบพอเพียง เกี่ยวกับการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตทางการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 50.00 ของเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดมีการรวมกลุ่มกันผลิตหรือขายผลผลิตซึ่งทำให้มีอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า สำหรับแนวทางในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรมีเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดทราบแนวทางในการเพิ่มผลผลิตโดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีการใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุ

ต่างๆเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เปลี่ยนพันธุ์ใหม่ ปลุกพืชหมุนเวียนและเข้ารับการฝึกอบรมหรือหาความรู้เพิ่ม ในด้านการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า โดยสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อการค้าได้แก่ ปลา

ในด้านการได้รับบริการจากกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดเคยได้รับบริการจากกรมพัฒนาที่ดิน โดยประเภทบริการที่ได้รับได้แก่ สารเร่ง(พด.ต่างๆ) ปุ๋ยหมักและคำแนะนำวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน เกษตรกรตัวอย่างเกือบทั้งหมดต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาแหล่งน้ำโดยเฉพาะขุดลอกแหล่งน้ำ ในด้านความยินดีที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่การเกษตรบางส่วนเกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 50.00 ยินดีที่จะทำตามเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดเคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินและทั้งหมดเคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์โดยได้รับจากเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินและคำแนะนำจากหมอดินอาสา สำหรับผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการมากที่สุดได้แก่ สารเร่งพด.2 ใช้ผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ สารเร่งพด.1 ใช้ทำปุ๋ยหมัก สารเร่งพด.6 ใช้หมักเศษอาหารเหลือทิ้งหรือคับกัณเหม็นในคอกสัตว์และบำบัดน้ำเสียและ สารเร่งพด. 7 ใช้ผลิตสารป้องกันแมลงศัตรูพืช ดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 ทศนคติของเกษตรกรด้านการใช้และพัฒนาที่ดิน ต.ศรีษะจรเข้ใหญ่ อ.บางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ

รายการ	ร้อยละ
⇒ พืชหลักที่เกษตรกรปลูก	
ข้าว	62.50
เขตชลประทาน	80.00
นอกเขตชลประทาน	20.00
เลี้ยงปลา	50.00
มะม่วง	25.00
กล้วย	25.00
มะพร้าว	25.00
⇒ สภาพดินที่เกษตรกรปลูกพืชหลัก	
ดินไม่มีปัญหา	
ดินเหนียว	100.00
ดินร่วน	12.50

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
⇒ วิธีแก้ไขดินเสื่อมโทรมของเกษตรกร	
ใส่วัสดุปรับปรุงบำรุงดิน	
ใส่ปุ๋ยเคมี	50.00
ใส่ปุ๋ยชีวภาพ	50.00
ใส่ปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยคอก	50.00
ใส่สารปรับปรุงดิน เช่น ปูนมาร์ล ปูน โคลโลไมท์	37.50
⇒ แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ในการทำการเกษตร	
แหล่งน้ำธรรมชาติ	
น้ำฝน	12.50
ห้วย คลอง	62.50
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
น้ำจากโครงการชลประทาน	37.50
บ่อบาดาล บ่อ สระ เหมือง/ฝาย/ฝายน้ำล้น	12.50
⇒ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
ไม่มี	75.00
มี	25.00
⇒ ช่วงระยะเวลาที่เกิดปัญหาภัยแล้ง/ขาดแคลนน้ำ	
1-2 ปีต่อครั้ง	50.00
3-5 ปีต่อครั้ง	50.00
⇒ พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรประสบปัญหาน้ำท่วมที่ทำให้พืชที่ปลูกเสียหาย	
ไม่มี	75.00
มี	25.00
⇒ ช่วงระยะเวลาการเกิดปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตร	
3-5 ปีต่อครั้ง	50.00
6-9 ปีต่อครั้ง	50.00
⇒ เกษตรกรต้องการเปลี่ยนจากพืชที่ปลูกอยู่เดิมเป็นพืชอุตสาหกรรม	
ไม่ต้องการ	62.50

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
⇒ เกษตรกรไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูกเพราะพืชเดิม	
ที่ดินไม่สามารถปลูกพืชอื่นได้	80.00
ราคาผลผลิตดี	40.00
ไม่ต้องใช้เงินทุนมาก	40.00
มีตลาดรองรับเป็นที่ต้องการของตลาด	40.00
ปลูกและดูแลรักษาง่าย	40.00
ใช้น้ำน้อย/ไม่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ	20.00
⇒ ความสนใจของเกษตรกร เมื่อมีผู้มาแนะนำส่งเสริมพืชชนิดใหม่หรือพันธุ์ใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่	
สนใจ	75.00
ไม่แน่ใจ	25.00
⇒ แนวทางของเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตพืช	
ทราบ	100.00
ใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และวัสดุต่างๆ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	87.50
เปลี่ยนพันธุ์ใหม่	75.00
ปลูกพืชหมุนเวียน	25.00
เข้ารับการฝึกอบรม/หาความรู้เพิ่ม	25.00
⇒ ความสนใจของเกษตรกรในการทำการเกษตรอินทรีย์	
สนใจ	100.00
⇒ ชนิดของเกษตรอินทรีย์ที่เกษตรกรสนใจ	
ไม่ใช้สารเคมี	25.00
ใช้สารเคมีระดับปลอดภัย	75.00
⇒ การทำการเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้าน/ตำบล	
ไม่มี	62.50
มี	37.50
⇒ ความสนใจของเกษตรกรที่จะทำการเกษตรแบบพอเพียง	
ไม่สนใจ	12.50
สนใจ	75.00

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
ไม่แน่ใจ	12.50
⇒ การรวมกลุ่มกันผลิตหรือจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในหมู่บ้าน	
ไม่มี	50.00
มี	50.00
⇒ เกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้	
เลี้ยง	100.00
⇒ ชนิดของสัตว์ที่เลี้ยง	
ปลา	100.00
⇒ บริการจากกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรในหมู่บ้าน/ตำบล เคยได้รับ	
มี	100.00
⇒ ชนิดของบริการที่ได้รับจากกรมพัฒนาที่ดิน	
ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน(สารเร่ง พด. ต่างๆ)	100.00
ปุ๋ยหมัก	75.00
คำแนะนำวิธีการปรับปรุงบำรุงดิน	62.50
ตรวจสอบสภาพดิน	50.00
เข้ารับการศึกษาอบรม/ดูงาน	37.50
หญ้าแฝก	37.50
⇒ การพัฒนาแหล่งน้ำในหมู่บ้าน เกษตรกรคิดว่ากรมพัฒนาที่ดินควรสนับสนุน/ช่วยเหลือ	
ไม่ต้องสนับสนุน	12.50
สนับสนุน/ช่วยเหลือ	87.50
⇒ ประเภทแหล่งน้ำที่เกษตรกรต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินช่วยเหลือ ได้แก่	
บ่อ สระในไร่นา	14.29
ขุดลอกแหล่งน้ำ	100.00
⇒ ความเต็มใจของเกษตรกรที่จะปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันรักษาหน้าดินและอนุรักษ์น้ำในพื้นที่เพาะปลูก	
ไม่แน่ใจ	12.50
ยินดี	50.00
ไม่ยินดี	37.50

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

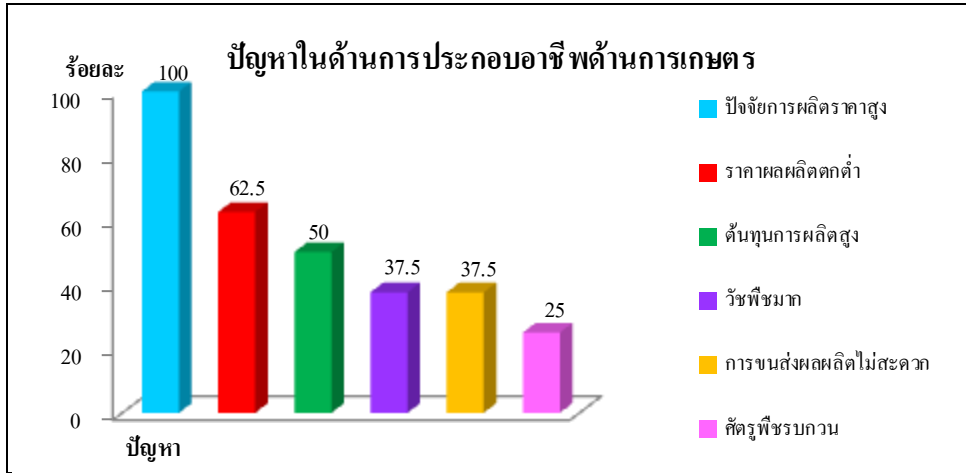
รายการ	ร้อยละ
⇒ เหตุผลที่เกษตรกรไม่ยินดีปลูกหญ้าแฝก	
พื้นที่ราบไม่ลาดชันจึงไม่มีปัญหาดินถูกชะล้างพังทลาย	66.67
เสียพื้นที่ทำการเกษตร/ทำให้พื้นที่รก	100.00
ไม่มีพื้นที่พอที่จะปลูก	33.33
⇒ เกษตรกรเคยรับทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ปรับปรุงบำรุงดิน ของกรมพัฒนาที่ดิน	
เคย	100.00
เกษตรกรที่ทราบข้อมูลผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดินเคยทดลองใช้	100.00
⇒ บุคคล/สื่อที่แนะนำให้เกษตรกรใช้ผลิตภัณฑ์ของกรมพัฒนาที่ดิน	
หมอดินหมู่บ้าน/ตำบล	87.50
เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน	75.00
⇒ ชนิดผลิตภัณฑ์บำรุงดินของกรมพัฒนาที่ดินที่เกษตรกรต้องการใช้	
สารเร่ง พด.2 ใช้ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ	87.50
สารเร่ง พด.1 ใช้ทำปุ๋ยหมัก	75.00
สารเร่ง พด.6 ใช้หมักเศษอาหารเหลือทิ้ง/ดักกลืนหมึ้นในคอกสัตว์และบำบัดน้ำเสีย	75.00
สารเร่ง พด.7 ใช้ผลิตสาร ป้องกันแมลงศัตรูพืช	50.00
เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	12.50
หญ้าแฝก	12.50

ที่มา: จากการสำรวจ , 2555

5.2 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

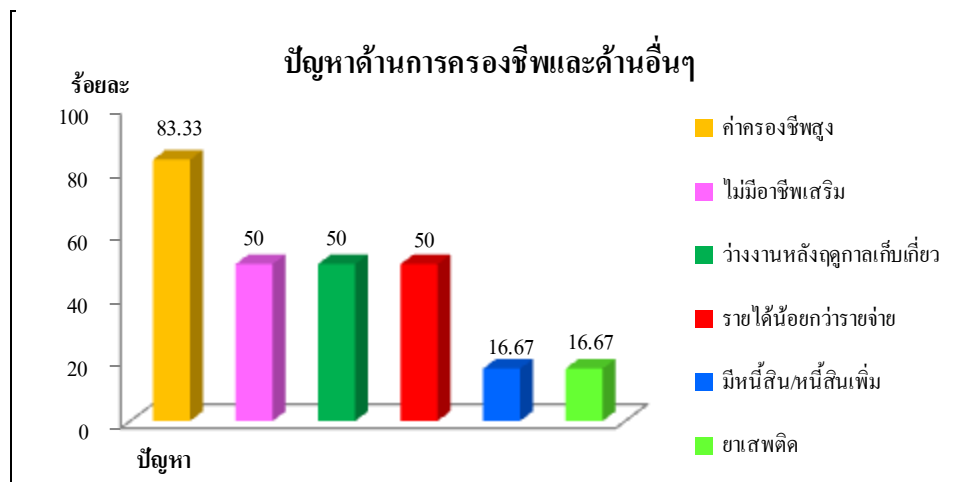
5.2.1 ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและการครองชีพ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่าเกษตรกรในตำบลประสบปัญหาที่สำคัญสองประการได้แก่ ปัญหาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและด้านการครองชีพ ซึ่งปัญหาในการประกอบอาชีพมีเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดประสบปัญหาโดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ปัจจัยการผลิตราคาสูงคิดเป็นร้อยละ 100.00 ของจำนวนเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูงและวัชพืชมากคิดเป็นร้อยละ 62.50 50.00 และ 37.50 ตามลำดับที่เหลือเป็นปัญหาอื่นๆ ที่แตกต่างกันไป ดังกราฟที่ 5-1

กราฟที่ 5-1 ปัญหาในการประกอบอาชีพการเกษตร

ส่วนปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ เกษตรกรตัวอย่าง ร้อยละ 75.00 ประสบปัญหา โดยปัญหาที่สำคัญที่เกษตรกรตัวอย่างประสบเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ค่าครองชีพสูงคิดเป็นร้อยละ 83.33 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ ไม่มีอาชีพเสริม ว่างานหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวและรายได้น้อยกว่ารายจ่ายมีสัดส่วนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามลำดับที่เหลือเป็นปัญหาอื่นๆ ที่แตกต่างกันไป ดังกราฟที่ 5-2

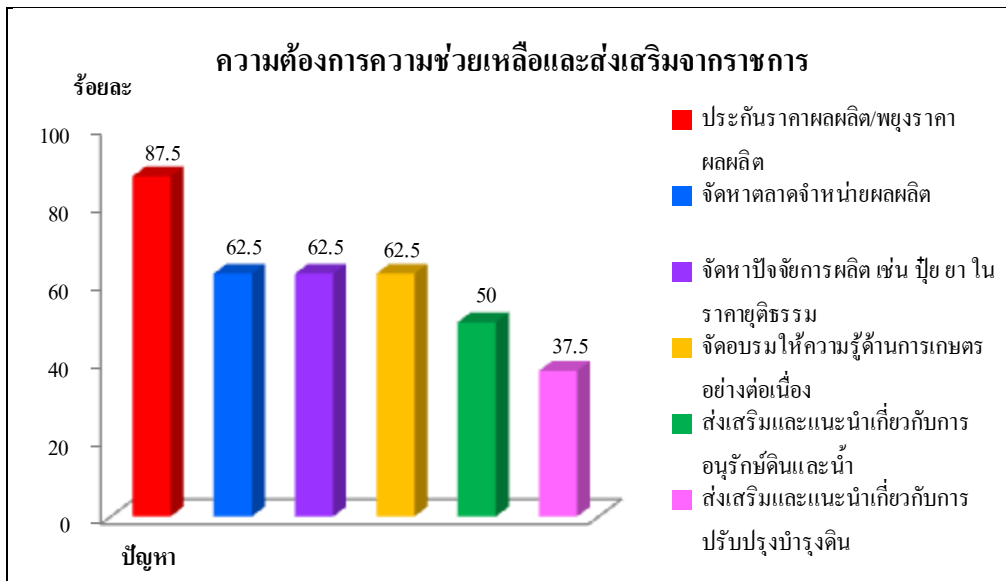

กราฟที่ 5-2 ปัญหาด้านการครองชีพและด้านอื่นๆ

5.2.2 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากทางราชการ

จากการสำรวจข้อมูลเกษตรกรตัวอย่าง พบว่ามีเกษตรกรตัวอย่างเกือบทั้งหมดต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการ ซึ่งความต้องการความช่วยเหลือที่เกษตรกรตัวอย่างต้องการเป็นอันดับหนึ่งได้แก่ ประกันราคาผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 87.50 ของเกษตรกรตัวอย่างที่ต้องการความช่วยเหลือ รองลงมาได้แก่ จัดหาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยา ในราคายุติธรรม จัดหา

ตลาดจำหน่ายผลผลิตและจัดอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่องซึ่งมีส่วนสำคัญเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 62.50 ที่เหลือเป็นความต้องการที่แตกต่างกันไป ดังตารางที่ 5-3

กราฟที่ 5-3 ความต้องการความช่วยเหลือและส่งเสริมจากราชการ

5.3 ศักยภาพของพื้นที่

ศักยภาพของพื้นที่ ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพในพื้นที่ของตำบลที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน รวมทั้งปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาในด้านต่างๆ ข้อมูลที่ศึกษาได้จากข้อมูลปฐมภูมิที่สำรวจในพื้นที่ประกอบด้วยข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่นโยบายของระดับต่างๆ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล แผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบล แผนงานและ โครงการต่างๆ เป็นต้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

จุดแข็ง

- สภาพพื้นที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ เหมาะสมแก่การเกษตรกรรม
- มีทรัพยากรน้ำที่ได้จากลำน้ำสาขาต่างๆ และระบบคลองส่งน้ำต่อเนื่องทั้งพื้นที่

จุดอ่อน

- ทรัพยากรดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว ที่มีความลึก เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย ส่วนใหญ่พบดินกรด ก้ำมะถันภายในความลึก 150 เซนติเมตร

- เกษตรกรขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการดิน ตัวอย่างเช่น การทำการเกษตรตลอดทั้งปี โดยมิได้พักดินหรือฟื้นฟูและปรับปรุงบำรุงดิน การเผาตอซังหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต เป็นต้น
- เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในส่วนของปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช ในปริมาณมาก บางส่วนได้ตกค้างและสะสมอยู่ในดิน ตลอดจนการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ และผู้ใช้น้ำ รวมถึงผู้บริโภคผลผลิตทางการเกษตร

โอกาส

- รัฐบาลได้กำหนดเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ ประกอบกับประชาชนมีความต้องการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น ทำให้เกษตรกรได้ลดปริมาณการใช้สารเคมีลงและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธีมากขึ้น
- เนื่องจากวิกฤตโลกร้อน ทำให้หน่วยงานของรัฐ มีนโยบายและมาตรการต่างๆ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมการจัดการทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้อย่างถูกต้องเหมาะสมและยั่งยืน เช่น การปลูกพืชคลุมดินและการปลูกต้นไม้ยืนต้น เป็นต้น
- รัฐบาลมีนโยบายการฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ที่ดินทิ้งร้างและที่ดินว่างเปล่า เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่ดินให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

อุปสรรค

- สภาพอากาศปัจจุบันมีความแปรปรวนจากผลกระทบของภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดปัญหาภัยธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงการระบาดของโรคและแมลงที่ควบคุมได้ยาก
- นโยบายที่ดิน กำหนดให้ที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่า มีราคาและมีเจ้าของ เป็นอุปสรรคทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรอื่นๆ ทำได้ยาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินอย่างเข้มข้น อาทิ เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พื้นที่เกษตรลดลงเปลี่ยนเป็นที่อยู่อาศัยและเขตอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จุดแข็ง

- มีระบบสาธารณูปโภคอัน วยความสะดวกที่จำเป็น ทั้งระบบโครงข่ายคมนาคม ใล้ทำเรือไฟฟ้าและน้ำประปา รวมถึงทางลำเลียงผลผลิตจากไร่นาสู่ตลาด ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีหน่วยงานดูแลและบริการด้านการศึกษาและสาธารณสุข ครอบคลุมทั้งตำบล
- มีองค์กรส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในการพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ตำบล
- มีระบบชลประทานครอบคลุมทั้งตำบล เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ตลอดทั้งปี

จุดอ่อน

- ไม่มีตลาดกลางรับซื้อพืชผลทางการเกษตรในพื้นที่ ทำให้ต้องเสียดันทุนในการขนส่งผลิตผลทางการเกษตรไปขายในพื้นที่อื่น

โอกาส

- รัฐบาลมีนโยบายกำหนดให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก (ครัวไทยสู่ครัวโลก) และสนับสนุนการดำเนินงานของท้องถิ่น ทำให้หน่วยงานของรัฐต้องดูแลและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการเกษตรให้สมบูรณ์ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ของตำบลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งผลิตพืชไร่เศรษฐกิจที่สำคัญ
- หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดแผนงานในการพัฒนาและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง

อุปสรรค

- เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา การลงทุนสร้างและปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สมบูรณ์ทั่วถึง มากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องใช้เวลาและมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ
- โครงการขนาดใหญ่ต้องใช้งบประมาณสูง องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถดำเนินการเองได้

ด้านเศรษฐกิจ

จุดแข็ง

- ตามข้อมูลเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ประชากรในตำบลศรีษะจรเข้าใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาทต่อปีต่อคนร้อยละ 70.00 ของประชากรทั้งหมด
- เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญ เช่น กุ้ง ปลา และมะม่วง
- เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจเชิงนิเวศน์
- มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยองค์การบริหารส่วนตำบลศรีษะจรเข้าใหญ่ เพื่อประกอบอาชีพเสริมและเพิ่มรายได้ ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน กลุ่มแม่บ้านสายใยรักกลุ่มผู้ปลูกมะม่วง Gap
- เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง กัลย รong ลงมา เลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่จึงไม่ต้องการเปลี่ยนชนิดพืชเดิมเป็นพืชอุตสาหกรรมเพราะเห็นว่า พืชเดิมที่ปลูกได้รับผลผลิตเร็วและดูแลรักษาง่าย เป็นต้น

- เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่สนใจรับเทคโนโลยีใหม่และทราบวิธีการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ใสปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพและวัสดุเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มพื้นที่เพาะปลูกและเปลี่ยนพันธุ์ใหม่ เข้ารับการฝึกอบรมและหาความรู้เพิ่ม ตามลำดับ
- การประกอบอาชีพเกษตรกรอาศัยน้ำจากห้วย คลองและจากโครงการชลประทานเป็นหลัก

จุดอ่อน

- ไม่มีอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิตเพราะ ไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพ ทำให้ถูกผู้รับซื้อเอาเปรียบ โดยกดราคาผลผลิตให้ต่ำ
- เกษตรกรขาดความรู้ในด้านการจัดการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกิดหนี้สินนอกระบบ และในระบบ

โอกาส

- นโยบายรัฐบาลเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มุ่งเน้นเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการทำการเกษตรแบบพอเพียงและสนใจที่จะทำเกษตรอินทรีย์ ต้องการทำแบบใช้สารเคมีระดับปลอดภัย
- นโยบายของรัฐบาลส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดภัย
- ตำบลศรีษะจะระเข้าใหญ่ ตั้งอยู่ใกล้สนามบินสุวรรณภูมิและกทม. สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบวันเดียว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่รถเปลี่ยนเครื่อง ทั้งยังมีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการส่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกด้วย
- ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ACE) ในปี 2558 เป็น โอกาสในการขยายตลาดการส่งออกสินค้าเกษตรโดยไม่มีกำแพงภาษี ตลอดจนโอกาสในการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าเกษตรระหว่างประเทศสมาชิก

อุปสรรค

- ราคาผลผลิตการเกษตรโดยเฉพาะข้าว ขึ้นอยู่กับตลาดโลกและตลาดภูมิภาค การแก้ไขปัญหาหาคาผลผลิตตกต่ำจึงทำได้ลำบาก
- มีวัชพืชมาก ทำให้ผลผลิตต่ำ
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเนื่องจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูง เช่น ค่าปุ๋ย ค่าสารเคมี พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเนื่องจากต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ขณะที่ราคาผลผลิตตกต่ำ

- การขาดแคลนแรงงานฝีมือ
- การที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ACE) ในปี 2558 หากไม่มีการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยนำเทคโนโลยีการผลิตเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า ก็จะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศสมาชิกซึ่งมีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าประเทศไทย เช่น ประเทศจีน กัมพูชา และเวียดนาม เป็นต้น

ด้านสังคม

จุดแข็ง

- ผู้นำชุมชนมีการบูรณาการร่วมพัฒนาตำบล เพิ่มศักยภาพในการพัฒนาให้มีความเจริญยิ่งขึ้น
- มีการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนกลุ่มต่างๆ ในตำบลให้มีความเข้มแข็ง
- มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภท 3 ตั้งอยู่ในตำบลทั้งสิ้น 41 โรง จำแนกได้ดังนี้ เช่น โรงผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ 15 แห่ง โรงผลิตกระดาษต่าง 6 แห่ง โรงผลิตภัณฑ์จากพลาสติก 3 แห่ง โรงชุบโลหะ 3 แห่ง ซึ่งสามารถรองรับแรงงานได้จำนวนหนึ่ง

จุดอ่อน

- ประชากรรวมทั้งเกษตรกรมีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย ค่าครองชีพสูง ว่างงานหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว และขาดวินัยในการใช้จ่าย ทำให้มีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง
- ประชากรส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความคิดในการแข่งขัน เพื่อประกอบอาชีพทำให้ขาดความคิดริเริ่มไม่กล้าลงทุน
- ขาดการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างความรู้ความชำนาญเฉพาะทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน
- ขาดแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนสาธารณะ และลานกีฬา

โอกาส

- รัฐบาลให้ความสำคัญกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนภาคประชาชนและส่งเสริมอาชีพ
- นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่น สำหรับศึกษาต่อระดับปริญญาโทและปริญญาตรีนอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากสถาบันศึกษาทำให้เกิดการขยายตัวของแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา
- มีโครงการด้านสังคมสังเคราะห์ขยายฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ โอกาสรวมทั้งผู้ประสบภัยให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพโดยเพิ่มสัดส่วนงบประมาณ

อุปสรรค

- การแปรเปลี่ยนความเจริญจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเน้นภาคธุรกิจภาคธุรกิจอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไปและมีปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น
- ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของโลก ทำให้เกิดภาวะถดถอย เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และภัยพิบัติทางธรรมชาติทำให้เกิดปัญหาเรื่องรายได้ของประชาชน

บทที่ 6

เขตการใช้ที่ดิน

6.1 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้สภาพการใช้ที่ดิน สภาพพื้นที่ ลักษณะภูมิอากาศ ตลอดจนความเหมาะสมของที่ดิน ด้านกายภาพ สภาพทางเศรษฐกิจสังคม ประกอบกับมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมา พิจารณาร่วมกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ของจังหวัดและกฎหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร สามารถนำมาสังเคราะห์กำหนดเป็นเขตการใช้ที่ดิน ตำบลศรีชะครเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัด สมุทรปราการ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและยั่งยืน ได้ดังนี้

1. เขตพื้นที่การเกษตร

มีเนื้อที่ 11,472 ไร่หรือร้อยละ 76.22 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ทำการเกษตร นอก เขตป่าสงวนแห่งชาติหรือพื้นที่ที่ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินแล้ว กำหนดขึ้นเพื่อเป็นเขตพัฒนาการผลิต ทางการเกษตรเป็นหลักสามารถแบ่งเป็นเขตต่างๆ ได้ดังนี้

เขตเกษตรพัฒนาในพื้นที่ชลประทาน

มีเนื้อที่ 1,357 ไร่หรือร้อยละ 9.02 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตพื้นที่ทำการเกษตร โดย อาศัยระบบชลประทาน ดินมีศักยภาพในการผลิตสูง เนื่องจากเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญในการ ผลิตข้าว พืชอาหารและพืชอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก มีระบบชลประทาน สามารถที่จะทำ การเกษตรนอกฤดูฝน ประกอบกับระบบขนส่งผลผลิตและตลาดรับซื้อผลผลิตครอบคลุมทั่วทั้ง พื้นที่ แบ่งเป็นเขตย่อยตามประเภทความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

1.1 เขตพื้นที่ทำนาศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 211)

มีเนื้อที่ 1,357 ไร่หรือร้อยละ 9.02 ของพื้นที่ตำบล สภาพพื้นที่เป็นที่ราบและส่วน ใหญ่ที่ดินมีความเหมาะสมสูง ในการทำนาปลูกข้าวโดยอาศัยระบบชลประทาน

ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาทำการผลิตเพื่อการค้า โดยเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วย การใช้พันธุ์ข้าวที่ดีจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ ประกอบกับการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งจะเห็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยรวมได้ ในพื้นที่ที่สามารถใช้น้ำชลประทาน นอกฤดูฝนควรมีการวางแผนการผลิต การบริหาร จัดการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำและเลือกชนิดพืชปลูก ตามปริมาณน้ำต้นทุนในแต่ละปี

เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ

1.2 เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 240)

มีเนื้อที่ 10,115 ไร่หรือร้อยละ 67.20 ของพื้นที่ตำบล

ข้อเสนอแนะ ควรมีระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การบำบัดของเสียจากระบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ และมีสัญลักษณ์ที่ถูกต้องในการจัดการฟาร์ม

2. เขตพื้นที่ชุมชน

1) เขตพื้นที่ชุมชนเมืองและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 310)

มีเนื้อที่ 546 ไร่หรือร้อยละ 3.63 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น

ข้อเสนอแนะ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรที่จะศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของพื้นที่ โดยยึดหลักวิชาการผนวกกับศักยภาพของพื้นที่และชุมชน ประกอบกับข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ เพื่อกำหนดทิศทางพัฒนาและการขยายตัวของชุมชนให้สอดคล้องกับทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชนอย่างยั่งยืน

2) เขตพื้นที่ชุมชนชนบท (หน่วยแผนที่ 320)

มีเนื้อที่ 1,227 ไร่หรือร้อยละ 8.15 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่นน้อย เป็นชุมชนชนบท ที่มีการตั้งบ้านเรือนใกล้กับพื้นที่ทำการเกษตร

3. เขตพื้นที่อุตสาหกรรม (หน่วยแผนที่ 400)

มีเนื้อที่ 1,454 ไร่หรือร้อยละ 9.66 ของพื้นที่ตำบล

4 . เขตพื้นที่แหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 500)

มีเนื้อที่ 353 ไร่หรือร้อยละ 2.34 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่แหล่งน้ำ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ตามธรรมชาติ รวมถึงแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ สระน้ำ ในไร่นา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ ควรมีมาตรการในการดูแลแหล่งน้ำในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน โดยมีการขุดลอกและซ่อมบำรุง เพื่อให้แหล่งน้ำที่มีสามารถช่วยเก็บกักน้ำไว้เพื่อการเกษตร การ ประมงและการพักผ่อนของคนในชุมชน ตลอดจนทางน้ำทำหน้าที่ช่วยระบายน้ำในช่วงหน้าฝนได้

ตารางที่ 6 -1 เขตการใช้ที่ดินตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่การเกษตร	11,472	76.22
เขตเกษตรพัฒนาในพื้นที่ชลประทาน	1,357	9.02
- เขตพื้นที่ทำนาศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 211)	1,357	9.02
เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ	10,115	67.20
- เขตพื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำศักยภาพสูง (หน่วยแผนที่ 240)	10,115	67.20
2. เขตพื้นที่ชุมชน	1,773	11.78
- เขตพื้นที่ชุมชนเมืองและสิ่งปลูกสร้าง (หน่วยแผนที่ 310)	546	3.63
- เขตพื้นที่ชุมชนชนบท (หน่วยแผนที่ 320)	1,227	8.15
3. เขตพื้นที่อุตสาหกรรม (หน่วยแผนที่ 400)	1,454	9.66
4. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ (หน่วยแผนที่ 500)	353	2.34
รวม	15,052	100.00

6.2 แผนการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตด้านการเกษตร

การที่จะให้เขตการใช้ที่ดินระดับตำบลที่กำหนดบรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องมีแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ ทั้งด้านการพัฒนาการเกษตรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับด้านการพัฒนาด้านการเกษตร มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร พร้อมทั้งมีการจัดการที่ดินและสิ่งแวดล้อมให้สามารถใช้ที่ดินได้อย่างยั่งยืนถาวร ทั้งนี้ในด้านของงานพัฒนาที่ดินควรที่จะต้องดำเนินการพัฒนาในเขตพื้นที่การเกษตรตามศักยภาพของเขตการใช้ที่ดินที่กำหนด โดยในเขตพื้นที่พัฒนาเกษตรกรรม หน่วยงานของรัฐต้องดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ระบบชลประทานและระบบระบายน้ำ ระบบการขนส่งและลำเลียงผลผลิต รวมถึงการจัดรูปที่ดินให้มีความสัมพันธ์กันอันจะส่งผลต่อผลผลิตที่ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการลดต้นทุนการผลิตและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการดำเนินการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่สามารถปรับเปลี่ยนเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมหรือเทคโนโลยีชาวบ้านได้ เข้าร่วมในขั้นตอนผลิต อันจะส่งผลถึงคุณภาพของผลผลิตและคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวมได้

6.3 ข้อเสนอแนะการนำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน

จากเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในการดำเนินการพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของตำบล หน่วยปฏิบัติ การที่มีหน้าที่รับผิดชอบสามารถนำไปตรวจสอบและขยายผลจัดทำแผนปฏิบัติการ พัฒนาการเกษตรหรือแผนปฏิบัติการพัฒนาที่ดินในระดับตำบล โดยจะต้องทำการสอบถามความคิดเห็นจัดทำประชาพิจารณ์ ทำความเข้าใจกับชุมชนหรือเกษตรกรที่เกี่ยวข้องถึงปัญหาและแนวทาง ในการจัดการในการ ไปแก้ปัญหาร่วมกันเพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้ ความพร้อมของเกษตรกร ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ดังกล่าว ควรมีการเลือกพื้นที่นำร่องในการพัฒนาที่ดิน เพื่อแก้ปัญหา แต่ละปัญหาแล้วขยายผลความสำเร็จของงานในการพัฒนาที่ดินไปสู่พื้นที่ใกล้เคียงที่มีปัญหาใน ลักษณะเดียวกัน เพื่อให้การพัฒนาที่ดินเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรครอบคลุมพื้นที่พืชเศรษฐกิจทั้ง ตำบลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง. 2553. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน. <http://www.dopa.go.th/TH/service.pnp>

กรมการพัฒนาชุมชน. 2552. รายงานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ. ระดับตำบล ปี 2552-2554.

กระทรวงมหาดไทย. <http://www.cdd.go.th>

กรมชลประทาน. 2550. ข้อมูลขอบเขตชลประทานจังหวัดสมุทรปราการ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2548. รายงานการจัดการทรัพยากรดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจหลักตามกลุ่มชุดดิน

เล่ม 1 ดินบนพื้นที่ราบต่ำ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2548. รายงานการจัดการทรัพยากรดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจตามหลักกลุ่มชุดดิน.

เล่ม 2 ดินบนพื้นที่ดอน. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช. 2550. ข้อมูลป่าไม้ตามกฎหมาย. กระทรวงทรัพยากรแห่งชาติ

และสิ่งแวดล้อม.

กรมอุตุนิยมิวิทยา. 2554. สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2535-2554. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

กองแผนที่และการพิมพ์. 2544. ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตร

และสหกรณ์.

บัณฑิต ดันศิริ. 2535. แนวทางการวางแผนการใช้ที่ดิน. เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 3. กองวางแผนการใช้ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

บัณฑิต ดันศิริ และคำรน ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ.

เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 2/2535 : ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3/2542. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานประมงจังหวัดสมุทรปราการ. 2554. ข้อมูลสถิติประมงรายตำบลจังหวัดสมุทรปราการ ปี 2554.

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ. 2554. ข้อมูลสถิติการปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ . กรมปศุสัตว์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักสถิติแห่งชาติ. 2547. ระบบข้อมูลสถิติระดับท้องถิ่น. สำนักนายกรัฐมนตรี.

http://service.nso.go.th/stat_tab/index

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ. 2554. ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรม สมุทรปราการ ปี 2554.

สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

สำนักนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2553. **แผนที่การใช้ที่ดินประเทศไทย (เชิงตัวเลข) มาตรฐาน**

1: 25,000. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน. 2553. **แผนที่กลุ่มชุดดินประเทศไทย (เชิงตัวเลข) มาตรฐาน**

1: 25,000. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน. 2548. **มหัศจรรย์พันธุ์ดิน.** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีษะจรเข้ใหญ่. อำเภอบางเสาธง. จังหวัดสมุทรปราการ. **แผนพัฒนาสามปี**

(พ.ศ. 2555-2557). องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

FAO. 1992. **CROPWAT : A Computer Program for Irrigation Planning and Management**

Irrigation And Drainage. Paper 46. Rome Italy.

FAO. 1993. **Guidelines for Land-use Planning.** Rome Italy.

FAO. 2007. **Land evaluation. Land and water discussion paper 6.** Rome Italy.